

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZOK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyedévre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. előjáróknak egész évre 6 K. a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegezőknek 5 K. — Egy példány ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hirdetés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

A székely-kérdéshez.

(gh). Sok, igen sok baja van a székelységnek s volt is elég mindenkor. Egyik így, a másik amúgy — gondolja megoldhatónak a székely-kérdést.

Dobránszky Péter dr fővárosi tanár ur is mostanában a Magyar Közgazdaság hasábjain sok ténzt fogyasztott. Sőt különnyomatban székelyföldi összes lapjainak megküldötte és a legtöbb — újságcikkelyekben szükölködő kollegánk, talán el sem olvasva — megbírálás és minden jegyzés nélkül szóról-szóra „leadta” és magáévá tette a különben igen szépen megírt közleményeket.

A „Székely-Udvarhely” — habár senki sem állíthatja róla, hogy a székely-ügyek tárgyalását mindig a legnagyobb előszere-ttel felkarolni elmulasztotta volna — nem volt hajlandó Dobránszky ur „riadoz“-ásainak helyet adni, mert azokkal — közvetlen forrásból ismerve a bajokat — hasonló formában egyet nem érthetünk.

De nemcsak a forma, hanem a ténybeli adatok is tévesek.

Mert habár statisztikát is tanít a tanár ur, még sem oszthatjuk azon papírra vetett nézetét, hogy kevés lenne nálunk a termőföld — népességünk arányához viszo-

nyitva. Legalább a tények ellenkezőt bizonyítanak. Mert sok helyen parlagon, megmunkálás nélkül — másképp nem állanának a szántóföldek.

„Segítheti a népet földbérlethez vagy földtulajdonhoz az állam, a kormány, a megyék, a községek, gazdasági egyesületek, szövetkezetek, egyesek, bankok” — mondja Dobránszky dr ur. Hát hiszen ebben hiány nincs. Fajdalom — épen a tulmagas kamatokkal dolgozó pénzintézetek segítik elő a birtokváltozásokat legjobban; még pedig egy részt a nép iszonyu eladósodása, másfelől az egymás után következett terméketlen és elemi csapásokkal teljes rossz esztendőök miatt.

Azonban a veszélyeknek idejében való elhárítására nem „szóval”, de — már eddig is fényes eredményekben nyilvánult — tettel dolgozott többek között Hollaky Arthur vármegyénk főispánja is. Mindannyiszor, a hányszor annak szükségét látta, fölterjesztést intézett a kormányhoz, mely a kért segélyeket minden egyes esetben sietett megadni székely népünknek.

Dobránszky dr urnak — a ki mellesleg mondva 1881—87-ig a gyergyószentmiklósi kerületet képviselte az országgházban — cikkelyeivel nincs szándékunk bővebben foglalkozni. Azt sem mondjuk, hogy a székely kongresszus törekvéseit az ő „láng-

ostor“-ával: sértett ambiczióból csatogtatja. Annyit azonban megjegyzés nélkül nem hagyhatunk, hogy ama bizonyos „négy székely asszony“-ok, a kik „sirtak” és a kongresszus egy jólelkű tagja“-nak — „panaszkodtak”, mégis csak ott kellett legyennek a kongresszuson, mert különben ott nem „panaszkodhattak” volna.

Ha a tagosítás és arányosítás ellen panaszkodtak azok a „székely asszonyok”, akkor sem a törvény, illetve annak intenciója lehetett panaszuk oka. Hisz Dobránszky ur maga is azt mondja cikkelyében, hogy: „óvjuk meg a földbirtokokat a korlátlan elaprózástól”. Ezt pedig egyedül a tagosítással biztosíthatjuk.

Kár tehát épen ez ellen és ugyanakkor izgatni, ellenséges indulatra hangolni a népet s vállvergetve biztatni a törvény és végrehajtói ellen. A „tagosításnak csak abban a községben” van „helye”, — Dobránszky dr ur javaslata nélkül is — „melyben azt a birtokok többségének tulajdonosai kívánják”. „A közerdők és közlegetők arányosításától” pedig megóvjaa a népet az a közelebről hozott felsőbbirósági határozat, mely szerint az arányosítás költségeit az viseli, aki azt kérelmezte.

Hogy több helyen és alkalommal a törvény kijátszására irányuló visszaélések for-

„SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCAJA.

Titkári jelentés a székelyudvarhelyi tanári kör 1901/2. évi működéséről.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.)

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Szeretett kartársak!

Lepergett az 1901/2. tanév homokórája és le-tűnt az idők végtelenségében. Az 1902/3. tanév küszöbén ime összejöttünk újból, hogy felvegyük a félbeszakított munkának fonatát. Mielőtt azonban ezt megtennők, állapotunk meg egy kissé és a vándor módjára, a ki egy elért magaslatról letekint a megtett utra azon tündövnén, vajjon érdemes volt-e fölfáradni és vajjon kecsgetető-e a továbbí feljebbjutás nyújtotta kilátás; vessünk mi is rövid visszapillantást az utra a melyen a közel multban haladtunk és nézzük, vajjon nem hiába tettük-e azt meg és vajjon a biztató remény fényében tűnik-e fel a további perspectiva? A kérdések egész sorozata merül fel a visszapillantás révén: Hiven sáfarkodtunk-e a magyar kultúra magasztos kincse körül, a melynek előbbre vitelére mi is vagyunk többé-kevésbé hivatva; lelkiismeretesen miveltük-e a nevelés-oktatás mezejét, a mely munkának mi vagyunk a napszamosai? Si-került ezen a mezőn az eddiginél mélyebb baráz-került vonni; kihajtott-e a mag, a melyet elhínt-tünk? Megvolt-e köztünk a kellő egyetértés, mely szükséges a munkához, mint a harmat a kis csira életrekeltségéhez; megvolt-e közöttünk a kölcsönös

megbecsülés, a melyet ép oly kevésbé nélkülözhe-tünk a siker kivívásához, a mint nem nélkülöz-heti a növény a fény és meleg együtthatását; osz-tályosai voltunk-e a társadalom részéről elismerésnek és támogatásnak, a melynek híjján egy ki-felé is hatni törekvő intézmény ép oly kevésbé prosperálhat, mint egyáltalában az anyagi világ termékeit illetőleg is a kínálat nem lehet kereslet nélkül.

Ily kérdések annál természetesebbek, ily el-mélkedések annál jogosultabbak, minél fontosabb az ügy, melynek fejlesztéséről szó van, minél életbe-vágóbbak az érdekek, a melyek ahhoz fűződnek és minél súlyosabb a szellemi devalvatio, a mely annak elhanyagolása nyomán elő áll.

S létezik-e reánk nézve nemesebb becsűgy, mint az iskolai kötelek hü teljesítésén kívül kö-rünk felvirágoztatása; van-e magasztosabb czél, mint az, melyet annak szolgálatában magunk elé tűztünk; lebeghet-e előttünk ragyogóbb ideál, mint a vallás, a tudomány, a művészet sugarainak ter-jesztése és mint azon eszmék kultusza, a melyek a művelt nemzetek szellemi versenyének közepette az iskolákban és az iskolák képviselőiben találják legkiválóbb letéteményeiket s legönzettelenebb apos-tolait. Én azt tartom, hogy egy tanári kör műkö-désének illusztrálásában nemcsak a működésnek adatai domborodnak ki, hanem hogy az kultur-historiai háttérrel s így egy művelődés-történeti-rajz értékével is bír, hogy az egy tükör, a mely-ből a tanárkörrel érintkező társadalom gondolko-dásmódja és közfelfogása is kiviláglik és végül, hogy az fokmérője a társadalom intelligenciájának a tekintetben, mennyiben képes ez befogadására és realizálására azoknak a nemesebb problémák-

nak, a melyeket az élet hullámzásai felszínre hoznak.

Engedjék meg tehát, hogy ezen reflexiók előrebocsátása után áttérjek feladatomra, mely e pillanatban reám vár, arra t. i. hogy a kitüntető bizalmuk alapján viselt titkári állásomból kifolyólag megtegyem jelentésemet körünk mult évi tevékenységéről vázolvva annak legfontosabb mozza-natait és a mennyiben szükséges, állapítsam meg diagnosist annak, hogy az észlelt jelenségek és tünetek arra vallanak-e, hogy körünk organimu-sában egészséges-e a vérkeringés, avagy szervi za-var van-e valahol; egyszóval az a kérdés: pezsdülés vagy hanyatlás mutatkozik-e és ezzel kap-csolatosan melyek azok az eszközök, a melyek amannak fokozására, emennek pedig orvoslására vagy legalább ellensúlyozására alkalmasoknak mu-tatkoznak és végül még azt is kérdezhettük, mi-ben és mily mértékben remélhetjük a társadalom közreműködését a jövőben?

Elsőben is tartozom az igazság követelmé-nyeinek azzal, hogy konstataljam, miszerint mun-kánk koránt sem volt meddő és nem maradt nyom nélkül, habár másrészt nem mondható olyannak, a mely teljes büszkeséggel tölthetne el és az élet-erőnek minden tekintetben való megnyilatkozását tárná elénk. A derültebb szín mellett van sötétebb árnyalat is. Munkálkodtunk zajtalanul, jutalmat nem várva, babérra nem áhitozva, egészen munka-körünk és elhivatásunk természetének megfelelő-leg, ki itt ki ott szántott ekéjével; ki ezzel, ki meg azzal az üdvös indítvánnyal állott elő; ki ilyen, ki meg olyan czimű felolvasás keretében fejtegetett paedagogiai és didaktikai, elméleti és gyakorlati kérdéseket. Természetesen a mi vetésünk nem

dultak elő s egyes tagosító mérnökök érdem nélkül való tiltott hasznokat huztak a szegény nép kárára és hátrányára, az tagadhatatlan. De épen ezeknek ellensúlyozására, a bajok megszüntetésére irányul az új törvény, melynek előkészítése napirenden van és a melyet magok a vármegyék közgyűlései, tehát közvetlen a nép készít önmagának.

Nem szükséges, sőt igen káros, ha a székelységet ferde irányu felfogásokkal és téves magyarázatokkal félrevezetik, mely esetleg a köz- és társadalmi rend felforgatását eredményezhetné s a melyre nekünk, szegény székelyeknek semmi szükségünk nincsen.

A tagosítás, hol azt kérték s kellő gyorsasággal és főképp igazságszeretettel keresztyülvítették, igen jól bevált, mert az egyes birtokok értéke emelkedett, sőt megsokszorosodott.

A kézdivásárhelyi „székely ösgyűlés“ is tul-lótt a célon, mert minden alaposabb ok és indok nélkül kárhözhatja a törvényt, kívánja annak megszüntetését.

Ha „nincsen“ is „olyan hangzatos toll“-unk és „nincsen“ is „olyan országra szóló sajtó“-nk — ezeket röviden szükségesnek tartottuk elmondani itt, a Székelyföld központján.

Vármegyénk törvényhatósági közgyűlése.

Törvényhatósági bizottságunk évi II-ik rendes közgyűlését e hó 16-án kishalmágyi Hollaky Arthur főispán elnökle alatt tartotta meg a vármegyeház dísztermében.

Török Albert nyug. főispán vezetése alatt küldöttség hívta meg főispánunkat, aki elfoglalván elnöki székét, hatásos és mind végig élénk figyelemmel hallgatott beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Az tgen szép és érdekes beszédet szóról-szóra itt közöljük:

Tisztelt közgyűlés!

Mielőtt tanácskozásunkat megkezdenők, emlékezzünk meg elhunyt tagtársainkról!

Pótolhatlan veszteséget szenvedett vármegyei és társadalmi közéletünk báró Kemény Béla szenterzsébeti birtokos váratlan halálával. Egy valóban nemeslelkű, fenkölt gondolkozású, jellemes, becsületes és vallásos férfit veszítettünk el, ki társadalmi független állásánál fogva disze,

olyan természetű, hogy szemmel látható, hogy nyomban feltűnik, hisz csak egy generatio életében érik az meg, de hogy a termés jó és nemes, a gyümölcs édes, a szellem egészséges legyen; az igényli a talaj czéltudatos művelését, az előre munkálást, a gondozást mindnyájunk részéről. Nem hiányzott tehát körünkben az érdeklődés a közmíveltségnek úgy általános, mint specialis szükségletei iránt; volt körünknek mindig valami mondani-valója. Gondolatokat vetett fel, a melyek mélyreható eszmecseréknek szolgáltak kovászál, a melyek visszhangra találtak. Nem feküdt tehát parlagon a tér, mely művelésre sarkalt; nem maradt kamatozás nélkül az erkölcsi tőke, mely mindég új befektetést igényel, nem vezett kárba az örökség, mely az előző évekről ránk maradt. Okunk van tehát az örvendezésre, habár itt ott felsajdul a lelünk is; csak takargatásra s szépitgetésre nincs szükség.

Felgördülhet a függöny és betekintést engedünk a kuliszák mögé is. Így sajnos az, hogy a munka csak szűkebb körben nyilvánult, csak egyesek közreműködésére szorított: intenzivitása mellett nem volt eléggé extensiv. Sok erő leköttve maradt; sokan távol tartották magokat, a kiknek belevonása a munkába csak üdvére vált volna az ügynek. Sok erőt leköttött ugyanis a közömbösség; némelyeket elkeserített valamely félreértés; másokat bántott valamely élesebb hang vagy szigorubb megjegyzés; belejátszott a felekezeti féltékenykedés, kikelt a visszavonás magja. Rosszul esett néhány az is, hogy a központ lanyhán jért el ott, a hol nagyobb erélyt vártunk, a hol hathatósabb felkarolása a mi egyéni érdekeinknek lett volna helyén. Szóval nem volt meg egyben másban az

büszksége volt vármegyénknek; ki munkás életének minden cselekedeteibe nem eszen érző szívének jósága által vezéreltette magát. Mint ön-feláldozóan gondos családfő és fáradhatlan tevékenységű jó gazda; mint a közügyekért lelkesülő önzetlen és áldozatkész hazafi és mint ragaszkodó hű barát: azok közé a ritka emberek közé tartozott, kiknek nem voltak ellenségei, csupán jó barátai és tisztelői. Az isteni gondviselés úgy akarta, hogy épen akkor veszítsük el Őt, mikor leginkább lenne szükségünk az ő kipróbált tevékenységére. Nem kétlem, hogy a tisztelt közgyűlés minden tagja egyaránt osztozik az ő elhunyt feletti fájdalomban és méltó kegyelettel viseltetik áldott emléke iránt. Indítványozom, hogy ezen elhunyt jelesünknek emléke jegyzőkönyvünkben kegyelettel megörökíttessék, elhunyt feletti fájdalomunk jegyzőkönyvbe iktattassék és özvegyéhez részvétirat intéztessék.

Fájdalommal kell megemlékezni Szentkirályi Árpádról, vármegyénk egykori érdemes főszolgabírájáról, később országgyűlési képviselőjéről; ki tehetséggel párosult lelkes buzgalommal szolgálta közügyeinket mindaddig, míg az utóbbi időben gyógyíthatlan betegsége a közélet terén való munkálkodástól visszatartotta. Indítványozom, hogy emlékének megörökítése czéljából elhunyt feletti részvétünk jegyzőkönyvbe iktattassék s özvegyéhez részvétirat intéztessék.

Súlyos veszteséget ért különösen közigazgatásunkat Ráduly Sándor lövetei községi jegyző tragikus halálával. A jegyzői karnak eme köztisztelőben állott tagja épen hivatalos kötelességének teljesítése alkalmával hivatalos utazás közben váratlanul fejezte be munkás életét. Végül Sebestyén Mózes zetalaki volt községjegyzőről és Felszeghy Dénes kórházi gondnokról kell megemlékezni, kiknek elhunytát mélyen fáljaljuk.

Indítványozom, hogy valamennyinek elhalálása miatt a közgyűlésnek részvéte jegyzőkönyvbe iktattassék.

T. közgyűlés! Nem mulaszthatom el e helyen megemlíteni mindazokat a jótéteményeket, melyekkel a magas kormány vármegyénk gazdaközönségét a folyó évi elemi csapások után, a létért való küzdelemben támogatni és segíteni kegyes volt; egyszersmind pedig közlekedésünk részbeni alapos javítását lehetővé tette. Ugyanis Székelyföldünk és székely népünk iránt különös előszeretettel viseltető földművelésügyi miniszterünk, Darányi Ignác öngyméltósága a folyó évi tavaszi időjárás viszontagságai és a nyári jégverés által károsult kiszagadának tavaszi és őszi vetőmagot engedélyezett kedvezményes áron hitelbe a vételár 30 százalékanak elengedése mellett. Különösen az őszi vetőmag jelentékeny mennyiségben (1923 mm. buza, 547 mm. rozs) engedélyeztetett.

Kereskedelemügyi miniszterünk Láng Lajos öngyméltósága hivatalának elfoglalása után rö-

vid idő mulva újabb 30,000 korona rendkívüli államsegélyt engedélyezett az oklánd—vargyasi hatósági küzut újraépítési munkálatainak megszakitás nélküli tovább folytatására.

Mindezen államsegélyek az elemi csapások által sújtott lakosság nyomorának enyhítése és keresetforrásának gyarapítása czéljából humanitárius okokból adattak és annál inkább méltók a közönség hálájára.

Azt hiszem a tisztelt közgyűlés a szóban forgó államsegélyekre vonatkozó ügyeknek a tárgysorozat rendjén leendő tárgyalásánál felhasználja az alkalmat a közönség nevében hálás köszönetének az illető minister urak előtt leendő kifejezésére.

És most utalva ama jelentékeny feladatra, mely a szokottnál terjedelmesebb tárgysorozatban jelzett ügyek elintézése alkalmából ezuttal előtűnik áll, van szerencsém a megjelent tagokat szívem mélyből üdvözölni, szíves figyelmüket és türelmüket eleve kérni és mai közgyűlésünket ezennel megnyitni.

A helyesléssel fogadott beszéd után főispánunk a törvényhatósági bizottság határozataképeket mondotta:

Elnöki előterjesztéseim kapasan határozati-lag kimondom, hogy a közgyűlés báró Kemény Béla, Szentkirályi Árpád, Ráduly Sándor és Sebestyén Mózes volt hatósági bizottsági tagok, valamint Felszeghy Dénes volt kórházi gondnok elhunyt feletti fájdalmas részvétét jegyzőkönyvileg, illetve részvétirat utján fejezi ki.

Ezután kijelentette, hogy a jegyzőkönyvet Lázár gróf főjegyző vezeti, a szólásra jelentkezőket Ádám Albert th. főjegyző; névszerinti szavazásnál pedig a szavazatokat Keith Ferencz dr és Szabó Gábor aljegyzők fogják jegyezni. A jegyzőkönyv hitelesítését a bizottság közgyűlésben ohajtán teljesíteni, megállapították a napirendet.

A tisztviselői nyugdíj pénzalap jövő évi szükségleteinek fedeztetésére névszerinti szavazással 1% százalékos pótdadó kiróhatását engedélyezte a bizottság — két ellen szavazat kivételével. Az áll. választmány véleményét Valentsik dr. tisztifőügyész ajánlotta hosszabb indokolással elfogadásra. Majd Ugron Zoltán, Csiba b. tagok és Damokos dr. alispán felszólalása után történt meg a szavazás. Tudomásul vették a vármegyeház építési czéljaira felvett kölcsön jövő évi kamatai és tőketörlesztésére szükséges 3 százalékos megyei pótdadó kiróvását, illetve annak behajtását engedélyezte a bizottság.

A földművelésügyi miniszternek az új tagosítási törvény előmunkálatai ügyében küldött leiratát alispán elnökle alatt kiküldött albizottságnak adták ki sürgős előkészítés végett.

A törvh. közutakon levő távbeszélő berendezések felügyeletéről szóló szabályrendeletet azal egészítették ki, hogy az utkaparók a távirda-

összhang, sőt néhol a diszharmonia ütötte fel fejét és így nem tömörültünk úgy, a mint az kellett volna, a mint azt az együttes tevékenység szempontja feltétlenül megkívánja.

Mindez tagadhatatlan, megbénítja az erőket és olyan az, mint midőn a testbe hatolt mérge megmetyeljezi az egészséges életnedvet és elszibbasztja az egyes tagok harmonikus életnyilvánulását. De hol van az az emberi alkotás, a mely tökéletes lenne, a melyben nem találánk kifogásolni valót.

És kérdem, orvosolhatatlanok-e a bajok; reménytelen-e az olyan állapot, a hol jöllehet egy-egy szerv talán nem működik kellőképen, de általában véve az élet gyökere még nincs megta-madva. Nem a betegséget igyekeznek az orvosok gyógyítani, hanem csak annak okát megszüntetni, hol palliatív eszközökkel, hol meg az erőszakosabb operatio beavatkozásával. Igyekezzünk tehát mi is azon eszközökről gondoskodni, a melyeknek az a rendeltetésük legyen, hogy valamennyünknek az együttműködést lehetővé tegyék.

Igyekezzünk felretenni mindazt, a mi arra alkalmas, hogy konkolyt hintsen a tisztá buzaszemek közé. Félre az emberi gyarlóság szűle kisineskedésekkel, félre azon magasabb érdekek kedvéért, a melyek, hogy szívünkhöz növe legyenek, erkölcsi kötelességünk. Egyesüljünk tiszta collegiális érzülettel; becsüljük meg egymást az irigység kizárásával; munkálkodjunk felekezeti surlódás nélkül; legyünk elnézéssel emberi hibáinkkal szemben; kiméljük esetleges gyengéinket; erősítsük közszellemünket; tömörüljünk közös erővel a közös zászló alá és haladjunk a közös uton, a

melyet az életcél egyetemessége, a törekvések ideális volta, a feladatok közössége, a hivatás szeretete, a kötelességérzet sugallata a munkánk számára kijelölt. Legyenek ezen erények a mi vezércsillagjaink, legyen az összetartás a mi iránytűnk es körünk nem fog egy a vihartól hányt-vetett hajóhoz hasonlóan ingatag vizen tévelygni, hanem hasonló lesz az oly hajóhoz, mely biztos révbe érve és horgonyt vetve biztos partra kirakja a magával hozott kincseket. Az egyesülésben rejlik a hatás varázsa, az egyenletlenkedésben pedig az elgyengülés oldó anyaga. Petőfivel mondhatjuk: „Ha a porszemekből szikla alakul, a fergeg sem ingathatja meg“.

Nem kell profétai talentum ahhoz, ha azt állítom, hogy az esetben, ha mi tanárok valamennyien az „egy akol és egy pásztor“ elvét követjük; ha törekvéseink egysége köt bennünket egybe erős kapcsolóként, oly tényezővé forrunk majd össze, a mely épen azért, mert számbeli és tudásbeli tekintéllyel bír, tekintélyt is tud magának szerezni, oly tényezővé, a melynek kifelé is sulya lesz, a melyet kívül álló körök is kénytelenek lesznek respectálni. Tőlünk függ és rajtunk áll, hogy ez ideál legyen, a melyet elérhetünk, vagy csak phantom, melyet hiába kergetünk, avagy utopia, mely az elérhetetlen vágyak ködében vesz el. Mert hogy a társadalom részéről eddigelé még kellő támogatásban nem részesülünk, hogy törekvéseinket a közélet még nem úgy karolja fel, a mint azt annak pezsgőbbé tétele szempontjából, valamint saját egyéni érvényesülhetőségünk okából ohajtanók, ezt tapasztalni nekünk is nyílt alkalmunk.

(Folyt. köv.)

felszerelésel 1898. és 1899. bizottságot dijak szedhő vármegyehásonló czélra gedi. A hiv. árvaszéki könyvet s számadási utyi szán lándon ren sára fordít szolgazem tárlag való egyletnek megkeresés lentéstélel

A kil let 10-8-á sár- és ün óráig a pa terhe melle halálával n ságra Adá sági elnök niel Lajos fás Endre, Sámuel tv

Sán bizott áti törvényhat munkájába litási kedv szellemű f tálvármegy tisztviselői tétét kér miniszter engedélyez jótállások felirat kül nak 60,000 engedélyez beadandó bizalmi fé szolgabíró délyeztek bód, Szék biz. válas tására ha Ezekon ki

Ta

Az szerét hon nyiné Cz francia C rövid egy elemi iske szében he gattam a rért saját csés alka azt aprób e módszer lése szeri

Min R. — me azt kellő kát hozat ABC új e összeállit tójának s ellen s a iránt.

Röv ABC-je s délyesebb módszer kolozsvár nek és si való bizt rőseimet ságu elő nyerni.

Min nomimika terjedhet dön az i azt be n got meg

felszerelések gondozására is kötelezettek. A város 1898. és 1899. évi leltárainak megszerkesztésére bizottságot küldtek ki. Belügyminiszter az esztendőnek szedhetését 1903. év végéig beszünteti. A vármegyeház számvevősegi irodahelyiségeit hasonló célra az államnak 800 K évi bérért átengedik. A hivatalos előterjesztések során az alispáni, árvászeki jelentéseket, számonkérőszeki jegyzőkönyvet s az egyes pénzalapok előirányzatát és számadásait tudomásul veszik. A 2210 K kitevő utügyi számvéví és díjok javadalmazását az Oklándon rendszeresítendő szolgabírói állás díjazására fordítják. A tisztviselők, segéd, kezelő és szolgaszem. nyugdíj alapjának jövőre takarékpénztárral való kezelhetését engedélyezik. A gazdasági egyletnek egy rétmesteri állás szervezése iránti megkeresését a decemberi közgyűlésben való jelentéstételre kiadják a vármegye alispánjának.

A kihágásokról szóló VIII. sz. szabályrendelet 10 §-a módosítást nyert. E szerint jövőre vasár- és ünnepnapokon reggeltől egész délután 4 óráig a pálinkamérések kivétel nélkül, büntetés terhe mellett zárva tartandók. Kemény Béla báró halálával megüresedett központi választmányi tagságra Ádám Albert. tb. főjegyző, lótenyészbizottsági elnöknek és loavató bizottsági elnöknek Daniel Lajos, közigazgatási bizottsági tagnak Gyárfás Endre, állandó választmányi tagnak Gombos Sámuel tvh. tagokat választották meg.

Sándor János székelyföldi miniszteri megbízott átiratát örömmel veszik tudomásul és a törvényhatóság készséggel fogja támogatni mentőmunkájában. Marosvásárhelynek a termények szállítási kedvezményére vonatkozó feliratát hasonló szellemű felirattal támogatják. Ugyazintén 'Torontál vármegyének a vasárnapi munkaszünetnek a tisztviselői karra való kiterjesztése tárgyában intézett kérvényét is. A m. kir. földmívelésügyi miniszter által a jégkárosult kiszáradk részére engedélyezett vetőmagért vállalt képviselőtestületi jótállásokat jóváhagyták és a miniszterhez köszönő felirat küldését határozták el. Kápolnásoláhfalunak 60,000 korona új kölcsön felvételét elvileg engedélyezték. Az esküdtbírósegi tagok összeírására beadandó felszólalások elbírálására a tavalyi bizalmi férfiakat megválasztották. Pálffy Jenő dr szolgabírónak egy esztendő szabadságát engedélyezték s fizetését nov. 1-től beszüntették. Tibód, Székelyudvarhely, Lővéte és Zetelaka tvh. biz. választó kerületekbe egy-egy biz. tag választására határnapul f. évi nov. 29 ét tüzték ki. Ezeket kívül több községi ügy nyert elintézését

Tan- és nevelésügy.

Czukrász Róznál.

Irtá: Gyerkés Mihály.

Az ABC tanításának egy új és érdekes módszerét honosította meg Magyarországon Tomcsányiné Czukrász Róza mátyásföldi áll. tanítónő; a francia Grosselin-féle phonomimikai eljárás, mely rövid egy pár év alatt nagy tért. hódított a mi elemi iskoláinkban is. Ezen módszer teljes egészében hogy megismerhessem, f. hó 7-én meglátogattam a phonomimika magyarországi nagymesterét saját otthonában Mátyásföldön s így szerencsés alkalmam nyílt arra, hogy kedves előadásából azt apróbb részeiben is megismerhessem. Leirom e módszert, annak rövid történetét az ő elbeszélése szerint, a lehető rövidséggel.

Mint kolozsvári tanítónő — mondja Czukrász R. — megtanultam a francia nyelvet és hogy azt kellőképpen gyakoroljam, több paedagogiai munkát hoztam, melyek közül különösen feltűnt egy ABC új és az eddig ismertektől egészen elütő összeállítással, szerkezettel. Mint első oszt. tanítójának sok kifogásom volt a hangoztató módszer ellen s annál inkább érdeklődtem ezen új ABC iránt.

Rövid időn meggyőződtem, hogy a Grosselin ABC-je szerint a tanítás kedvesebb, élénkebb, kedélyesebb és sokkal sikeresebb, mint a hangoztató módszer szerint, miért is 1895-ben azt bemutattam a kolozsvári tanügyi körnek. Bár a tanítást érdekesnek és sikeresnek elismerték, semmi jobb jövővel való biztatást itt nem nyerhettem, miért is ismerőseimet egyenként igyekeztem annak nagyfőntosságú előnyével megismertetni és ez ügynek megnyerni.

Minden igyekezetem dacára azonban a phonomimikai eljárásom csak a legszűkebb körben terjedhetett mindaddig, míg 1899-ben Mátyásföldön az ide egybehívott tanügyi kitűnőségek előtt azt be nem mutattam és azzal az egész társaságot meg nem ismerttem. S bár itt is akadtak

ellenségei, mindazonáltal egy lelkes gárda, melybe első sorban sorakoztak Láng Mihály, Nagy László, Schmidt Albin, Schön József, Lakics Vendel, Trájtler Károly, Somogyi Béla, Reményik Kálmán, Katonáné Turánszky Irén s még többen kitelhető lelkesedéssel karolták fel ezen új irányzatot, ugyazintén teljes elismeréssel nyilatkozott a miniszterium kiküldötte Halász Ferenc is, minek folyománya lett, hogy rövid időn az ország igen sok vidékén phonomimikai eljárás szerint tanítanak és az addig litografált jegyzetekben levő „Phonomimikai Előgyakorlatok” című mű is nyomtatott könyv alakjában láthatott napvilágot. Ma már az ország tiz tanítóképzőjénél levő gyakorlóiskolában, köztük a budapesti fi- és nőképzők, valamint a Láng Mihály igazgatása alatt álló lévai tanítóképző gyakorló iskolájában, az ország minden vidékén, de különösen Csongrád, Kolozs, Sáros, Beszterce-Naszód, Csik és Baranya megyék legtöbb elemi iskoláiban, ezen mód szerint tanítanak irni és olvasni.

De ki is csak a phonomimikai módszernek az eredeti szerzője?

Grosselin Ágoston, ki született 1800. évi május 14-én Sedanban; miután középiskolai és egyetemi tanulmányait Párisban elvégezte, sok nélkülözés és hányódás után végre a francia képviselőház gyorsíródjának főnöke lett.

Mint a kombinatív munka embere, mindig valami új alkotáson törte fejét. Különösen a gyermekneveléssel foglalkozott nagy előszeretettel, hol elég tere is nyílt 8 gyermeke és 10 unokája körében. Mindig kutatta, hogy az egyes tantárgyak tanítási eljárásán miképen lehetne könnyíteni s miután a történelem tanításának szemléltetéséhez megfelelő jelképeket állított fel, az olvasás tanítására vetette figyelmét, mivel gyermekeit 16 éves korukig maga tanította.

Több oldalú kísérletezés és próbálgatás után sikerült is egy olyan irányt felállítania, mely még a francia nyelvénél is, de különösen a magyar ABC tanításánál — igen szépen beválik, úgy, hogy a rendes tanulókkal még a siketnémák is megtanulnak olvasni és irni.

Azt a helyes elvet követte módszerének felállításánál, hogy a legegyszerűbb eljárással és a gyermeki lélek nyilvánulásainak legjobban megfelelő mozzanatok figyelembe vételevel vitte keresztül az olvasás és irás tanítását. Minden hang megismertetését egy rövidke érdekes mesével fűzi össze, melynek végeredményeképen az illető hang hangoztatása alkalmával, az emlékezetébe azt mindig felidéz, könnyed kézmozdulattal (mimikával) kíséri.

Mese, játsszi kézmozdulatok, mind olyan jelenségek, a mit az újonnan iskolába adott gyermek oly örömmel hallgat és teszen, hogy képes az új otthont, az iskolát is a legkönnyebben megszokni.

Tehát egyszer a szoktatásra igen sikeresen, kettős czéllal használható eszköz, de kiváló előnyét látom a phonomimikai módszernek abban is, hogy a hangutánzással megismertetett hang ment minden utóhangtól, a mit a jelenlegi hangoztató módszerrel el nem érünk, úgy, hogy még a III—IV-ik osztályos növendék is hangoztatja a mássalhangzó után az utóhangot. A phonomimikai módszer szerint, a mint azt Tomcsányiné a magyar nyelv sajátosságainak megfelelően nálunk meghonosította, 4—6 hét alatt a növendékek az összes egyszerű és betűket megismerik, a két tagu szót a fali olvasó tábláról már leolvassák, miközben az irás előgyakorlatait, különböző tárgyakkal szemléltetve, folytonosan gyakorolja; a hat hét elteltével pedig már a betűk irását is megkezdik a nyomtatott betűalakokból igen könnyen levezetve, az ABC rendszeres olvasásával párhuzamban. Az összetett, valamint a nagy betűk ismertetése, annak idején már semmi nehézséget nem okoz.

Kiváló előnye nyilvánul e módszernek abban is, hogy a szótagok összekapcsolásánál a mimikai mozzdulatok lehetővé teszik a beszédszervnek olyan előkészítést, hogy a figyelem a szótag következő részére essék, miáltal az összekapcsolás tökéletes lesz.

A fegyelemnek pedig a figyelem és az együttes tanulás alapján, feltétlen biztosítója, mivel még a gyengébb tehetségű és restebb gyermekeket is magával ragadja ezen érdekes tanulási vágy.

Tökéletes lévén a hangoztatás, a szavak tiszta kimondását előmozdítja; a tapasztalás bizonyítja, hogy az egyes gyermekek némely szót és abban különösen a mássalhangzót mily nehezen tudják kimondani. (Folyt. köv.)

Színházi jelentés.

Van szerencsém Székelyudvarhely és vidéke nagyérdemű közönségét tisztelettel értesíteni, miszerint opera-, operette-, népszimű-, dráma-, vígjáték és általában minden műfajt kultiváló társulattal és saját zenekarommal 24 előadásra tervezett szini évadot 1902. évi október hó 21-én megnyitom. Társulatom névsora: I. Műszaki személyzet: Micsey F. György, igazgató. Deréki Antal, művezető, rendező. Szenger Gusztáv, karnagy. Tallián László, ügyelő. Taboriné Juliska, sugó. Szepesi Andor, ruhatárnok 2 segéddel. Geberta Antal diszmeszter 2 segéddel. Rózsa Mihály, kelékes 2 segéddel. Farkas Mihály, színházzsolga. Cornelius Jan, zenekarigazgató, violin I. Köhler Vilmos, violin I. Schönhaber Ottó viola, Andorfi Ferenc nagybőgő, Fiedler János fuvalás, Moravec János klarinettista, Haverda Kristóf, violoncello. II. Működő személyzet: Nők: Micseyne Bácskay Julcsa, operette és népszimű énekesnő. Solti Vilma, operette coloratur-énekesnő. G. Székely Reneé, operette altistáné. Koltai Szeréna, operette soubrette-énekesnő. Gerő Ida, operette-komikáné, anyaszínésznő. G. Rápolthy Katinka, drámai szende és társalgási. Haraszi Miczi, naiva és soubrette. Polgár Ilona, anyaszínésznő. Segéd-színésznők és kardalosnők: S. Melczér Juliska, Kádas Marcsa, Bártfai Irma, Váradi Mariska, Riedeg Emma, Férfiak: Deréki Antal, drámai és kedélyes apa. Tábori Emil, operette bouffo. komikus. Heltai Jenő, operette-tenor, bouffo. Erdőssy Károly jellemszínész. Gulyás Menyhért, operette-burleszk komikus. Szarvassi Jenő, operette-bariton és népszimű énekes. Vigh Jenő, síhederkomikus, társalgási. Simon Jenő, hős szerelmes és társalgási színész. Gabányi István, bonvivant szerelmes. Segéd-színészek és kardalosok: Köhalmi Andor, Tallián László, Horváth Gyula, Farkas Mihály, Hevesi János. Szinrekerülő darabok: 1. Operák és operettek: Orpheus a pokolban. Borsorkányvár. Boccaccio. Kapitány kisasszony. Cornevillei harangok. Kékszakállu herceg. Postás fiu, uj. Modell, uj. Fecsegők, uj. Morilla, uj. Börgeger. Söhajok hidja uj. Rip van Winkle. Gasparone. 2. Énekes darabok és népsziművek: Gyimesi vadvirág. Aranylakodalm Csikós. Két pisztoly. Kintornás család. Házasodjunk, uj. Régi szerető, uj. Szent-Anna tó bősorkányva, uj. Szent-Iváni éji álom. Fegyencz milliő, uj. Niniche. Rezervisták. Rocambol. Görbe nap, uj. 3. Dramák, vígjátékok és bohózatok: A zsába, uj. A képviselő ur, uj. Kurucz Feja Dávid, uj. Az ember traogediája (diszes uj kiállításal). Coriolanus. Julius Caesar. A sasok, uj. Milliők a hó alatt, uj. Fernando házasodik, uj. Himfi dalai. Két árva. Ármány és szerelem. Csak párosan, uj. Henschel fuvaros, uj. Fromont és teszen. Ezeket kívül még mindazon újdonságokat beszerzem és előadatom, a melyek az új évadban a fővárosban sikert aratnak. A bérlet eszközésére a tekintetes szinügyi választmány t. tagjai voltak kegyesek vállalkozni és minden ide vonatkozó ügyben a nagyérdemű közönség a t. választmányhoz kegyeskedjék fordulni. Kiadó butorozott szobák és lakások a szintársulat tagjai számára az árak megjelölésével Betegh Pál ur könyv-, papir-, író- és rajzszekerkeskedésében bejelentendők. Mélyen tisztelt n. é. közönség! Ugy a fenti műsor, mint társulatom fentebb közölt névsora, mely a vidéki magyar színészet legjelesebb erőiből van szervezve, meggyőződheteti a n. é. közönséget, hogy ez idényben is legelső és legfőbb kötelességemnek tartom jogos igényeiket művészi magaslatra álló előadásokkal kielégíteni és magamat azon jóakaró kegyre és pártfogásra méltóvá tenni, melybet a multban részesíteni kegyeskedtek. Ezt kérve és remélve, vagyok kiváló tisztelettel: Micsey F. György, az erdélyrészi I. szinikerület igazgatója.

Egyházi élet.

Az udvarhelyvidéki ref. egyházi értekezlet udvarhelyvidéki fiókköre 1902. október hó 24-én az agyagfalvi ev. ref. egyházközségben tartja öszi közgyűlését. Tárgysorozat a következő: 1. Reggel 9 órakor igazgató választmányi gyűlés. 2. Reggel 10 órakor templomozás, végzik: Bíró Áron, felsőboldogasszonyfalvi lelkész, egyh. elnök és Kállai Ferencz, óczfalvi lelkész. 3. Megnyitó, tartja Ugron János orszgy. képviselő, világi elnök. 4. Titkári jelentést olvas fel Mester János mátyásfalvi lelkész. 5. Felolvasást tart Vajda Ferencz, székelyudvarhelyi lelkész. 6. Tisztikar és ig. választmány ki-egészítése. 7. Lehető indítványok. 8. A helybeli híveket templom előtt üdvözli Menyhárt András esperes s kiosztja a vallásos iratokat.

Udvarhelyvármegye lótenyésztése a múltban és jelenben.

— A székelyföldi kormánybiztos figyelmébe. —

Közi: lengyelbaró Orbán Ottó.

V.

Valódi székely lófaj jellegű ménese volt Szombatfalván Asztalos Lajosnak is, a ki lovait az oroszhegyi mód szerint tenyésztette. Szabad ménék használatával, úgy a legeltetésnél, valamint a téli takarmányozásnál is azt a rendszert követte, a mit az oroszhegyiek, annyi kivétellel, hogy télen a lovai, a mikor a hó engedte, a réteken, nyáron pedig a havason legeltek. Ezt a ménest birtokai-val együtt unokája ifj. Simó János örökölte és jelenleg is tulajdonában van. A tenyésztést is szabad ménék használatával folytatja.

Nemesített székely lovakkól származott ménese volt Máréfalván Lukács Istvánnak, a ki lovait annyira nemesítette, hogy az anyakanczái után nevelt fekete ménésikókat 3 és 4 éves korban az oláhországi bojárok a háztól párját 1000—1200 forintért vitték el. Lovai akkora kelendőségnek örvendtek, hogy vásárra egyet sem vitt eladni, hanem azokat mind a háztól hordták el. Ezt az igen jóminőségű loanyagot apjától Lukács Istvántól fia: Lukács Domokos örökölte és azokból jelenben is szép tenyésztése van.

Későbbi időben ménest alakítottak Zetelakán Szabó Gergely és Sebestyén Mózes székely nagybirtokosok is. Ezen ménések anyakanczái csak részben voltak székely lovak, más részben szász-tenyészetekből bevásárolt ivadékok voltak. A tenyésztési irány ezeknél a méneseknél is szabad ménék használata volt, de a tenyésztésre alkalmazott községi apamének szintén szásztenyészetekből voltak beszerezve. Ezért lovaik nem voltak eredeti székely-faj lovak, hanem székely- és szászlő-keverék. Jelenben a tenyésztést nagyon csekély arányban folytatják.

Irodalom.

„Magyar Remekírók“. Öt új kötet jelent meg a Franklin-Társulat e momentális vállalatából, Arany és Vörösmarty, Kossuth, Szigligeti és Reviczky egy-egy kötetét kapjuk ebben a sorozatban, melynek díszes kiállítású kötetei, a merített papiros és a finom vágású betűk mindenképpen illenek a magyar irodalom főműveire. Kitűnik e sorozatból a Kossuth-kötet, amely épp alkalomszerűleg jelent meg a százéves születési évfordulók. Ehhez Radóné Hirsch Nelli két arcképet festette Kossuthnak, az egyik férfikorában, a másik aggkorában mutatja a kormányzót és száműzöttet. E kötet becses tartalmát Kossuth Ferenc válogatta össze dicső apja írásából. Aranyról és Vörösmartyról, akik szintén egy-egy kötetet szerepelnek ebben a második sorozatban, már az első sorozat megjelenése alkalmával szóltunk. A mostani sorozat más két kötetében Szigligeti és Reviczky egy-egy kötetét kapjuk. Sokat hányatott, sokat szenvedett író volt mind a kettő; de míg amaz, ha nem is alkothatott meg mindent, ami lelkében élt és forrongott, aggságára legalább mégis nyugodt révbé ért; emezt, szegényt, mint a két végén meggyújtott gyertyát, rövid élte folytáig folyton sorvasztotta a nyomor, a betegség és sikertelen törekvéseinek keserűsége. A „Magyar Remekírók“ 55 kötetének ára 220 korona s ez az összeg 3 koronás havi részletekben is törleszthető.

Különfélék.

Huzd rá cigány!...

Huzd rá cigány! huzd el az én nótámat,
Azt a nótát, melytől szívem föltámad,
Zendüljön meg a hegedű kezében,
Hadd felejtsem azt a hűtlent, kit igazán szerettem.

Hej csaplárné! kőkényszemű galambom,
Kiürült már ez az üveg, bort hozzon!
Hadd temessem borba a nagy bánatot,
Hadd feledjem, mi egykor e szegény szívnek fájhatott.

Minden ablak sötét már az utcában,
Egyedül én mulatok a csárdában.
Tudom, ő sem alszik, ... nyitva ablakja:
Megtört szívem bus dalait szegény — sirva hallgatja!

Egyre iszom, — mégis józan maradok.
S ha sötétek odaát az ablakok:
Azt a nótát a fülembé huzatom,
Leborulva az asztalra s a hűtlent úgy siratom...

Huztátok már azt a nótát eleget
Elég lesz már, mert a szívem megreped.
... Huztátok csak! Legalább ha megszokadt:
Nem csalja meg egy leány sem odalent, a föld alatt!

Sziklay P. Gyula.

— A helybeli jótékony négyesület holnap (hétfőn) d. u. 3 órakor a vármegyei tanácskozó termében választmányi ülést tart, melyen a lemondás folytán megüresedett alelnöki és titkári állásra való jelölések, a rendezendő estélyek iránti indítványok és szegények segélyezésének ügyei lesznek napirenden.

— A helybeli önkéntes tüzoltó-egyesület ma (vasárnap) d. u. 2 órakor kezdődőleg tartja meg zárógyakorlatát.

— Új postai ügynökség. A szenterzsébeti postaügynökség e hó 11-én működését megkezdte.

— Emléket az agyagfalvi réten. A székely emlékalap javára Balázs Sándor ur N. N. ural folytatott perben napi és fuvardíjban megítelt 16 koronát adományozott, ezen összeget a már begyűlt 4695 K 7 f adva, az alap összege tesz 4711 K 7 fillért. Fogadja a nemes szívű adakozó hazafias adományáért a végrehajtó bizottság hálás köszönetét. Székelyudvarhely, 1902. okt. 11. Ferenczi János, végrh. biz. pénztárnok.

— Gazdasági egyesületünk választmánya tegnap d. e. 10 órakor Hollaky főispán elnök elnökletével ülést tartott, melyen igen sok közérdekű gazdasági kérdés került megbeszélésre. Főispánunk meleg hangon üdvözölte a majdnem teljes számban megjelent választmányt és érdekes fejtegetésekben jelölte meg az irányt, mely felé gazdasági életünk újjáteremtése céljából haladnunk kell. Hosszu és tárgyilagos vitatkozások után megállapították azon legégetőbb kérdéseket, melyek sürgős keresztülvitelére kéri fogják a Székelyföldre közelebről leutazni szándékozó Darányi földmivelésügyi minisztert. A kérdések rövid foglalata: 1. Az állattenyésztésnek szövetkezés útján való elősegítése; 2. növénytermesztés és juhok beszerzésére 400 ezer korona, 4 év alatt adandó kamatmentes kölcsön; 3. gazdakörök alakítása s azoknak ingyenes segédgépekkel való ellátása; 4. vasuti tarifa kedvezmények nyújtása; 5. gazdasági ismétlőiskolák és mintagazdaságok államsegélyvel való felállítása és 6. alagszövetkezők készítésére alkalmas gépek adományozása.

— A székelykeresztúri Székely Társaság szerdán este tartotta 17-ik összejövetelét, melyen a tisztújítás ejtetett meg a következő eredménnyel: Elnök Ugron Zoltán földbirtokos, alelnök Jakabházi Samu főbíró, titkár dr. Vida Sándor ügyvéd, m. titkár és gazda Szász Béla ig. tanító, pénztáros Jakab István kereskedő. A megválasztott tisztikar nevében Ugron Zoltán elnök köszöni meg a bizalmat s majd körvonalazza követendő programját. A debreczeni és aradi karácsonyi bazárokbá küldendő iparcikkék szakaszerű felülbírlására a J v á s z Kristóf, J a k a b István és B i h a r i Mór kereskedő tagokból álló bizottság szerveztetett. Felkérésre a közeli vidék jelenlevő öt tanítója vállalta el, hogy a következő ülésre az ök vidékeik háziipari cikkeit mintákat mutatnak be. Jakab István által bemutatott keresztúri szőttes minták nagyon tetszettek. A m é n e s i vincellérképzőbe ajánlatik egy ifju, a ki még csak névleg van eloláhosodva. Mivel az ifju családja kinyilatkoztatta, hogy hajlandó nevével visszamagyarosítani, az eljárást és a költségeket a Társaság magára vállalta. Az Uránia tud. színház részéről történt megkeresésre V e g l e r Gyula karnagy indítványára kimondotta a Társaság, hogy a karácsonyi ünnepek után három este közreműködik a Társaság dalkara az Uránia székely-előadásán. Dr. V i d a Sándor betérjeszti a Magy. Földhitelintézethez előterjesztendő emlékiratot, a székelyföldi kölcsönök gyorsabb lebonyolítása érdekében. Ez emlékirat megküldetik a főispánoknak s a testvértársaságoknak. A debreczeni Székely Társaság megkerestetik, hogy tegye lehe-

tővé, hogy az Urániabani fellépés után hazajövet a Társaság dalkara ott a székely dalokat és táncokat bemutathassa. A gyűjtött eredeti és régi székely dalokból a Társaság dalkara szombaton M.-Ludason és vasárnap Nagynyeden rendez hangversenyt.

— Vármegyénk iparfejlesztő bizottsága e hó 17-én délután Hollaky főispán elnöklete alatt ülést tartott.

— Helyroigazítás. „A föld vonzó ereje mint hajtó erő“ czimvel megemlékeztünk Szabó Mózes homoródszentpáli tanító találmányáról s tévesen értelmezett információ alapján azt írtuk, hogy iparfejlesztő bizottságunk segélyt szavazott meg a találmány szabadalmazására. Ez nem így van. A tény az, hogy iparfejlesztő bizottságunk Diószeghy Sámuel kir. főmérnökkel megvizsgáltatta a kezdetlegesen összeállított gépet s a nyert mérnöki véleménynyel Szabó segély iránti kérvényét; felterjesztette a kereskedelemügyi miniszterhez.

— A helybeli tanári kör f. hó 11-én tartotta alakuló gyűlését. Dr. Solymossy Lajos elnöknek üdvözlő szavai után Nosz Gusztáv megtette titkári jelentését a körnek mult tanévi működéséről. A titkári jelentést teljes egészében közölték lapunkban. Szabó András pénztáros számadását terjesztette a kör elé. Erre következett a tisztújítás, melynek eredménye a következő: Elnök: dr. Solymossy Lajos főreáliskolai igazgató; alelnökök: Gönczi Lajos collegiumi és Soó Gáspár r. k. főgymnasiai igazgatók; titkár Nosz Gusztáv főreáliskolai tanár; pénztáros: Mihalovics Béla r. k. főgymnasiai tanár és jegyző: Lukinich Imre főreáliskolai tanár.

— Az Udvarhelymegyei Tanítóegylet választmánya Székelykeresztúron f. hó 18-án ülést tartott, melyen a folyóügyek nyertek elintéztet. Az Udvarhelymegyei Tanítóegylet állami tanítóinak napi és fuvar költségei fedezésére a közoktatásügyi miniszter a folyó évre járó megfelelő költséget az egylet elnökéhez kiutaltványozta. A járás körüli ülések megtartását a választmány elhatározta, a közgyűlés idejét pedig az új alapszabályok visszaérkezésétől tette függővé.

— Új szeszgyár. Értesítést kaptunk, hogy közelebről egyik székely faluban egy nagyobbacska birtokot adtak el s a vásárló abban fáradozik, hogy oda szeszgyárt állítson, a mi a vidéken sem volt soha, mert még annyi gabonát sem képes erőszakolva is termesztetni, a mennyi a fogyasztásra szükséges, de még tüzelő fája sincs 1 napi járóföldön belüli közelben, meg aztán víz dolgában sem fog bővelkedni. Ugy látszik, hogy a székely közigazgatási viszonyokat s az ujjában nagy lendületet vett székelyföldi mozgalmat éppen azok nem veszik számba, a kiknek hazafiai bő pénz van a zsebökbe gyűlve, mintha hordóból csorgott volna, holott egy 54 éves hazafiságtól méltán meglehet az ilyen is várni; a komoly és valóban áldásos nemzeti munkát. Nekünk az a kínos sejtelmünk van, hogy ötven év alatt ez a székely község is földönfutóvá lesz a palinka ivása miatt, mint lett az a falu, melyben a vásárlási összeg gyűlt. Nem palinka kell a székelyföldi sebek begyógyításához, hanem ipar és mértékletességi erkölcs. A tervezetthez hasonló szeszgyár amugy sem számíthat kivételre, hanem csupán helybeli és szomszédos korcsmai fogyasztásra; tehát nem külföldről hozza be ide a pénzt, hanem a meglévő helybeli fillérekét gyűjti zsebre. Vajha megszületése előtt halála híre terjedne el!

Csarnok.

Mi a spiritizmus? (3. folyt.)

Az 1848. évi politikai események, melyek a föld csaknem minden államát megrázkódtatták, nem voltak ugyan alkalmasok ezen tan nyugodt terjedésére és tanulmányozására, de azért, lassan bár, de folytonosan terjedett és terjed az, sőt ma már rohamos gyorsasággal terjed, úgy, hogy ez idő szerint az egész földön 30—40 millióra terhető a spiritizmus tanát hívők és kutatók száma, a legelsőbb köröktől kezdve a legmagasabb és leg tudományosabb osztályokig foglalkoznak vele.

A mult század 50-es és 60-as éveiben már nagy elterjedtség örvendett s az asztaltánczoltatás ismeretes lett társadalmi köreink mindenikében, habár az akkori fejlődöttség mellett inkább csak mulatozásul foglalkoztak vele. Azóta azonban a pro és contra (ellene és mellette) folytatott

tanulmányozás számú s teki mediumok (kital annyira t rült hívőkre s hivatottabb lalkozni, de ménye végre igazat s ron

Az is is bukkanna utánzó, kib huzni, pénzé kat, jól jöve de ezek ala csakhamar ismertető-jel mutogatják milyeneket

Jól m igaz spiritis előadásokat tett gépek sem mások jutalma kit összeköttetéságonan tul kedves vol szellemeive boldogító nyer, mely világ mind Pers:

hesstünk: val Jézusi koznunk, hól sokat lennünk. világgfogal zepett me

Hog életben m tulvilági mintsem ugy van-

Ren

Ajalva U a hatós

kéne ol H en is b gokat i M meg r hogy a tembör buza s aszalás a jó I feriat esmét panas: hogy soksz miatt.

hogy nála ének bíró fő le átal oda

tanulmányozások, kutatások, vitakozások és nagy-számú s tekintélyes és magas körökből képződött mediumok (közvetítők, eszközök) felhasználása által annyira tért nyert s meggyőződésre kényszerült hívőkre talált már, hogy a legtudományosabb s hivatottabb körök is kénytelenek már vele foglalkozni, de kutatásaik, tanulmányozásuk végeredménye végre is a tan megdönthetőségének ad igazat s rohamos terjedését is ez igazolja.

Az is igaz, hogy a spiritista-jelenségek terén is bukkannak föl hol itt, hol amott csalók, ügyes utánczók, kik abból anyagi hasznot igyekeznek húzni, pénzért rendezvén hamisított mutatványokat, jól jövedelmező nyilvános esték rendezésével; de ezek alaposan meg is járják, mert csalásaik csakhamar le is lepleztetnek. Az ilyen csalók ismertető-jele az, hogy pénzért hirdetik s azért mutogatják leg többnyire pénzen vett szellemeket, milyeneket a mai emberiség közt kapnak is eleget.

Jól megjegyzendő az, hogy a valódi, az igaz spiritista pénzért nem rendez mutatványos előadásokat és nem csalja a világot előre elkészített gépek és eszközök segítségével sem magát, sem másokat s mégis nagy a haszna, nagy a jutalma kitartásáért, türelméért abban, hogy igazi összeköttetésbe, érintkezésbe jöhet és jó a valószínűságon tulvilági szellemekkel, gyakran az őneki kedves volt, de elhalt szeretteinek tulvilági élő szellemeivel, kiktől gyakran oly magasztos, oly holdogító közleményeket, utasításokat, tanácsokat nyer, melyek neki s övéinek többet érnek ezen világ minden anyagi kincsénél.

Persze, hogy ilyeneket megnyerjünk, elérhessünk: Istennek tetsző életet kell élnünk, szóval Jézusi erkölcsös életet kell tartanunk, imádkoznunk, a spiritismus tanait tartalmazó művekből sokat tanulnunk, türelmes, kitartóknak kell lennünk. Haj pedig bajos azt a mai tulanyagias világfogalmak és Istent tagadó álbölcselmek közepett megcselekednünk!

Hogy aztán a halál után következő tulvilági életben meg fogunk érette lakolni, sőt hogy van tulvilági élet — azt tagadni könnyebb dolog, mintsem kutatni, kifürkészni azt, hogy csakugyan ugy van-e? (Folyt köv.)

Rendős János főbíró ur levelei.

IV.

Ajalva Udvarhelymegye nemös tanfőügyelője és a hatósága alatti tanító urak szives figyelmébe.

Tekentetős Szörköszítő Ur!

Ojan dologhoz kezdők hézza, a mi-höz-ejiszön egy szót se értök. De hát a magyar embör, ha egyuttá székőj is — mindönhöz hézza kezd a teremtött világon. Igaz, hogy ritkán sikertü valami tervezettye, de azért hézza kezd, mert a veribe van. Láttam én má hajdut, mikor harangot akart önteni, láttam csizmadiat, mikó aró beszét, hogy miképpen kéne okos politikáva' megmónteni a hazát.

Hát ha a székőj-magyarbó' mindön kitelik: en is beállok ojan embörnek, ki az iskolai dolgokat igazicscsa.

Met, hogy a bíró is igazicscsa, aszt öngedgye meg mindönki. Esőbben is ő parancsoja meg, hogy a gyermekök a ziskolába mőnyyenek septembör, vaj oktöberbe. S oztán, a mikó' török-luza szödésre, szántásra, vetésre, szilva-verésre, aszalásra, lud ki- és behajtásra, vásárnapjára és a jó Isten tudná megmondani, hogy még mire: feriat kapnak a gyermekök, hát annak végeztye' esmét a bírónak kee főparancsoni ökönt. Nem panaszképpen mondom ezökönt, de a szönt igaz, hogy egyik-másik kösségbe egy esztendőben igön sokszó' van septembör és oktöber a — sok féria miatt.

Hát én ezök szörént ki meröm mondani, hogy valamint a fuvó-nyomó besöembör, mert nála nekü' a zur Istennek egy kántora se tud éneköni, vaj akarám mondani: orgonáni: ugy a bíró is ojan portéka, kinékü' a ziskolát bátran fő lehet adni szénháznak, hol a zefiuság hetekön által poróbája a Vörös hajú-t s a történetösön oda tévett iskolás gyermekök a val avál

hogy főhúzzák, meg leeresztik aszt a lepedöt, a mit korcslinának hinak.

Node én nem akarok szénházat jácodni, hanem elbeszélöm azt, hogy mennyi küzdelömbe, fáradságba kerü' faluhejön a ziskola megkezdése. Nem hiszöm, hogy a tanító urak velem ne bizonyicscsanak. Héjába mondom magam is egyik-másik apának, hogy oktöber nem septembör, hogy novembör, vaj deczembör nem oktöber, met a mig az utössö pityökáját is ki nem szödi: nem ereszti gyermeköt a ziskola felé.

Eza zegyik nehésség. A más a könyvek beszörzése. Mennyit kénlődnak evel is a tanító urak! Ha a gyermek nagy nehezen fümönjön, akkó' hetekön által aval kee hogy nyaggassák, hogy a zapja, vaja zannya vögyön könyvet neki. A sok fösözöltátsnak végre lössz is eredménye, met a zegyik vösön számtant, a más földrajzot, a harmadik történelmöt, a negyedik olvasókönyvet és természetrajzot s a mikó' megvan a könyv, kitünik, hogy a történelöm nem történelöm, a földrajz nem földrajz, a számtan nem számtan, met nem azt tanöjék, hanem egy másikat, a kit nem ez, hanem az a más uri embör irt.

Hát ijen körülményök között a kicsi katonákat vaj nehezen, vaj sehogy se lehet fegyverrel ellátni s oztán ha vizsgakó' nincs kellő eredmény, hát a tanító a hibás rendösön.

Énö' ott voltam Tekentetős Betegh Pál urná', hogy a reám bizott könyveket megvögyem. Aszt hittem eckopika kilincs, annyi embör nyitotta ki. No gondolom magamba: most megvöszi az egész könyves bötöt!

— Kérök a fiannak III-ad osztájos olvasókönyvet, földrajzot, számtant, történelmöt!

— Szüvesön edes barátom, csak monggya meg, hogy ki a szörzö.

— A szörzö nálunk a korcsomáros, met mindön pénz hézza kerü'.

— Nem azt értöm edös barátom, hanem, hogy kia zíröja annak a könyvnek, a mire szükség van.

— Kéröm, én nem ojan könyvet akarok vönni, a mejik irva, hanem a mejik nyomtatva van.

— Hát azt monggya, hogy Emericzy, Nagy L., Kis A., Gönczy, Beke, Simonyi, Bartalus, Tarcsafalvi-féle könyv kell-e?

— Kéröm, én nem ismeröm azokat a zuraikat, neköm ojan kéne, a mit a fiam használhatna, ojan, a mijent a katolikus és állam iskolákban, meg a községi, vaj a zállami iskolába használnak.

Es' nem adott egynek is, met daczára, hogy egész félnap bajlódott a vövökke', nem tudták kisütni, hogy mijen kee.

— Hát e bizon borzasztó állapot! Tam egy országot sem vert meg annyira a mindönható Isten, minda mijenköt. Hát itt a katolikus, református, unitárius, községi és állami iskolákban, meg a más tudománt tanittanak? Hát a tudomás lehet feleközet szerint osztájosni? A kéccö kettö mindön feleközet szerint négy, a zoroszlán zoroszlán, a töröbuzza töröbuzza, a vas vas. Hogy a vallásos könyv kivételével miétt kell a többit feleközet szerint osztájosni, aszt a zén egyszörü eszöm nem járná ki még akkó' sem, ha száz esztendejig élnek.

Node hova tévett a zén gondolatom? Hiszön én csak arró' szeretnék valamit mondani, hogy miként lehetne a könyv beszörzésének moggyát valamiképpen megkönnyíteni? Ha a hány iskola van, majtnem annyi szörzö müvit használják, sem a szülö, sem a könyvkereskedö nem tuggya, hogy mifele könyvet tartson, mifelet tuggyon: Vajjon tekentetős tanfőügyelö ur! nem jó vona-e, hogy a tanító urakka' dolgoztatna ki egy kimutatást, vaj pedig, mivel a zesze annyi jöt kijár, a mi a ziskola ügyének jóvára válik — saját maga rendöné meg, hogy miután ennek, még ennek a zírónak a müve a legjobb, a legkönyvebben tanitható: vitessék bé mindön iskolába!

Igy löne egybehangzás feleközetiség nekü', mert én sömniképpen se tudom föfogni, hogy miétt kee más tudománt tanítani a feleközetit, minda zállami iskolákban. Evel az eljárással tudná a könyvkereskedö, hogy mifele könyveket tarcson, máskülönbén csak ugy képös kiszögáni a közsönseget, ha mindön szörzönek müvit megvöszi. Erre pedig vajon mejik könyvkereskedö vállalkozik, mikó' a tavaj hasznát könyveket a ziden más szörzö müvive' cserélik ki? Hát ö oztán mit csiná' a nyakán maratt könyvekke'?

De hogy a bajon má' most annyira a menyire segítve lögyön, kéröm a tanító urakat, vaj magok vögyék meg a szükségös könyveket, vaj aggyanak a szülönek a kezibe egy kicsi jedzéköt, miröl a könyvkereskedö oztán mindön bölcseleködés nekü' eligazodik.

Bocsánatot kérök, hogy egyszörü embör létömbre ijen dogokhoz szölok, de hát azt hiszöm, hogy könnyül a hejzet, ha kérésömöt meghallgatni szüvesök lössznek.

Evel levelemöt bézárom és maradök minda sirig hálás tisztelettel

Rendős János,
főbíró.

Közgazdaság.

Tenyészló-kerületek. Az 1894. évi XII. törvényezikk kimondotta, hogy az ország tenyészló-kerületekre osztassék. Darányi földmívelésügyi miniszter, nehogy a tenyészló-kerületekkel a földmívelésügyi rázkódtatásoknak legyen kiteve, elrendelte, hogy az ország törvényhatóságainak nyilatkozatai, a vármegyei lötenyészbizottságok véleménye s a négy mentelepparancsnokságnak jelentése erröl a kérdésről bekérassék. Az anyag együtt van; hogy azonban a nagyfóntosságú ügyben minden irányban tisztáztassék a helyzet s az érdekelt osztálynak véleménye nyilvantartására alkalom nyujtassék, Darányi földmívelésügyi miniszter elrendelte, hogy mentelepkerületekint ankéték tartassanak, melyek remélhetőleg a tenyészkerületek fontos kérdésének megoldását fogják eredményezni. Ezek a szaktanácskozások a jövő hóban veszik kezdetüket.

Gazdaközönség figyelmébe!

Mindentéle *magvakat*, ugymint: *Lóhere-, luczerna-, repeze-, lenmag-, tökmag-, riczinus- és napraforgó stb. magvakat* bármily nagy mennyiségben *veszek a legmagasabb napi áraikon s azonnal készpénzzel fizetem.*

Gál János,

kereskedö Székelyudvarhely.

Hivatalos rész.

Pályázat utmesteri állásokra. 636—902. főisp. szám. Udvarhelyvármegye törvényhatóságánál a székelykereszturi és homoródközlándi járásokban Székelykeresztur és Homoródközlánd székhelyek-kei egy-egy évi 800—800 K fizetes, 300—300 K utiátalány és 20—20 K iroda-átalánnyal összekötött vármegyei utmesteri állás betöltendö. Az állások elnyerésére megkivántató ismeretek és egyéb feltételek: 1. magyar állampolgárság, 2. egyenven évnél nem idösebb kor, 3. testi és szellemi egészség és munkakepeség, 4. magyarnyelvi teljes ismerete szóval és írásban, 5. négy elemi iskola elvégzése. Az utmester egyletore ideiglenesen egy évi próbaszolgálatra neveztetik ki és köteles ezen próbaidö alatt az utmesteri képesítési vizsgát letenni. A pályázati kervények Udvarhelyvármegye főispánjához 1902. oktöber 1-töl 1902. deczember 31-ig benyujthatók. Jegyzet: A pályázati kervények a folyamodók által sajátkezüleg irandók es a minösítés igazolásául legálább illetöségi, erkölcsös, születési, egészségös, iskolai és elözö foglalkozást igazoló bizonyítványokkal felszerelendök. A kinevezésnél a kiszögált igazolványos al-tisztek elönyben részesülnek. Székelyudvarhelyen, 1902. oktöber hó 1-én. Hollaky Arthur, főispán (14565—902. alisp. sz.)

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 14663., 15014., 14957., 14958., 14959., 14960., 15015., 15036., 15037., 15038—902. alisp. sz. Székelyudvarhely város polgármesterének es valamennyi község elöljáróságának. Közhirretéssel végett ertesitem, hogy Derzs község sertésallományában a járványosan uralgott sertésvesz megszönt s a zárlat feloldatott. Ellenben Bögöz község sertésallományában a sertésorbanéz; Nagygalambfalva, Szederjes, Alsóboldogasszonyfalva, Szentkereszt, Mátisfalva, Szentmiklós, Bethfalva es Rugonfalva községek szarvasmarha allományában a ragadós száj- es körömfajás járványosan, illetve járványosan fellepett es az ezekre vonatkozó községi zárlatok elrendetettek. Székelyudvarhelyen, 1902. okt. 16-an. Dr Damokos, alispán.

Eladó famagvak. Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 14609—902. alisp. Valamennyi községi elöljáróságának. A folyó evben eladásra szant famagvak alábbi kimutatását közhirre tetel végett közlöm. K i m u t a t á s — az erdőbirtokosok által az 1902. év öszen eladásra bejelentett famagvak-

ról. A) Lombfák. I. Akác. 1. M. kir. közalap erdőgondnokság Vaiszló 30 kg. 1 K. 2. Uradalmi erdőgondnokság Kiskomárom 200 kg. 1 K. B) Fenyőfák. I. Luczfenyő. 1. M. kir. erdőhivatal Zsarnóca 1000 kg. Ár később lesz megállapítva. 2. Alsóturcsék, Felsőturcsék, Alsóstubnya, Felsőstubnya. Háj, Szklenó, Csremszó, Kisfalu, Prékopa, Bella községek urbéresei, m. kir. járási erdőgondnokság Turócszentmárton. Alku szerint nagyobb mennyiségű toboz volna kereskedő által termelhető. 3. Br. Révay Gyula erdőhivatala Kisselmecz 400 kg. Ár később lesz megállapítva. 4. M. kir. kincstár, nagybányai m. kir. főerdőhivatal Nagybánya 217 kg. 2 K 10 f. Nagybányai m. kir. főerdőhivatalnál v. á. Nagybánya. II. Jegenyefenyő. 1. M. kir. kincstár, nagybányai m. kir. főerdőhivatal Nagybánya 1710 kg. 80 f. Nagybányai m. kir. főerdőhivatalnál v. á. Nagybánya. 2. M. kir. erdőhivatal Zsarnóca 4000 kg. Ár később lesz megállapítva. 3. Andrásfalu, Jaczenova, Rudnó, Peterpka, Tótprova, Szentmihály, Nédoró. Turvez, Szlenó községek volt urbéresei, m. kir. járási erdőgondnokság Turócszentmárton Alkuszerint nagyobb mennyiségű toboz volna kereskedő által termelhető. III. Erdeifenyő. 1. Gróf Zay Miklós erdőhivatala Zayugrócz 150 kg. 6 K 50 f. Ár a trencsénbányai vasúti állomásnál. IV. Fekete fenyő. 1. Gróf Apponyi Géza Hőgyész 300 kg. 3—4 K. A szakályhőgyézi vasutai állomásra szállítva, Sz.-udvarhely, 1902. október 7-én. Damokos, alispán

Tájékoztató. Sz. 14622 902. alisp. Mindhárom főszolgabírónak és valamennyi község előjáróságának. Dr. Ladik Gusztáv Tájékoztató az 1836—901. évi magyarországi törvények rendelkezései fözt. című művének ajánlása tárgyában a f. évi 5325. szám alatt kiadott és a Belügyi Közlöny ez évi folyamában a körrendeletek 84. sorszáma alatt megjelent belügyminiszteri körrendeletre Czim figyelmét felhívom. Székelyudvarhelyt, 1902. évi október hó 7-én. Damokos, alispán.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Kiadó lakások és gyümölcsös.

Egy két szoba, konyha, kamra, pincze, majorságtetrecz, fatartó, közös sütő és mosóházzal, valamint padlással bíró lakás a z o n n a l; egy 3 szoba (kettő utcai), konyha, kamra, külön elzárható fatartó, majorságtetrecz pinczével, közös padlás, nyári sütő, konyha és virágos kerttel bíró lakás — Szent-György naptól kiadó. Három holdon felüli, a legnemesebb termő gyümölcsfákkal (köztük 28 díófa), 300—400 koronát érő takarmányterméssel, törökbusz hely, veteményeskerttel, faiskolával, szénatartóval, méhesszel és nyári lakással bíró nagy gyümölcsös-kert — szintén Szent-György naptól kiadó. Czim e lap kiadóhivatalában.

Jó házi-koszt kapható esetleg lakással. Hol — mondja a kiadóhivatal.

Üzletemberek! Pünkössti Árpádné Oklándon haszonbérbe adja a jólirú kávéházát a mellék helyiségekkel együtt egy vagy több évre, akár ma is.

Pedálos czimbalom havi 6 koronáért bérbeadó. Czim e lap kiadóhivatalában.

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely-Udvarhelyt Fernengel Gyulánál kaphatók.

Legfinomabb czukrász-sütemények Ernszt György czukrászatában Székely-Udvarhelyt (Főter, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Törlő- és táblaszivacsok legnagyobb választékban, olcsó árak mellett a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában kaphatók.

KOCSIK

Használt kocsikat becsérél és kijavit. 6—52

kiváló minőségben és olcsó árakon állandóan kaphatók:

Albert Péter

kovácsmesternél Székely-Udvarhelyt.

Kiadó lakások.

A Főpiactéren két udvari lakás 3—3 szobából álló, konyha, pincze és mellék helyiségekkel ellátott, egyik emeletes, földszintes, egyes szoba ügyvédi, vagy más irodának alkalmas: pincze- és raktárhelyiségek kereskedőknek azonnal kiadók és elfoglalhatók. Értekezhetni a tulajdonos: **KONCZ ARMIN** gyógyszerészszel.

Faeladási hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében Zetelaka község határán fekvő és a zetelaki róm. kath. templom tulajdonát képező „Templombükk” nevű erdő 66420 k. holdján levő összes lucz-, jegenyefenyő és bükkfa készlet, mely hivatalos becslés szerint 5218 m³ fenyő, 62142 m³ bükk műfát és 92681 m³ bükk tűzfát tartalmaz. 10 évi kihasználási idő tartam mellett 1902. évi november hó 20-án délelőtt 10 órakor Zetelaka közházánál nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen együttesen vagy részletekben el fog adni.

Kikiáltási ár 112257 korona, az az egyszáz-tizenkettőezerkettőszázötvenhét korona.

Árverezők kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát az árverést vezető kezéhez készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban az árverés megkezdése előtt lefizetni, illetőleg az írásbeli zárt ajánlathoz mellékelni.

A részletes becslés és árverési feltételek Székelyudvarhelyen a korondi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólirottnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zetelaka, 1902. évi október hó 17-én.

SEBESTYÉN MÓZES,
alesperes-plebános.

295—1902. végrh. szám

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelykereszturi kir. járásbíróság 1902. évi V. 13011. számú végzése következtében dr. Issekutz Győző erzsébetvárosi ügyvéd által képviselt báró Szentkereszt Anna erzsébetvárosi lakos javára Elekes György sárdi lakos ellen 1200 K s jár. erejéig 1902. évi márcz. hó 24-én foganatosított biztosítási végrehajtás útján lefoglalt és 660 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 1 sárga kocsi, 1 pár hám, 3 pej kanca és 1 sárga kanca nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a sz.-kereszturi kir. járásbíróság 1902. évi V. 13012. számú végzése folytán 1200 K tőkekövetelés, ennek 1902. évi márcz. hó 21. napjától járó 6 százalékos kamatai, 1/2 százalékos váltó díj és eddig összesen 265 K 05 fillérben bírólag már megállapított költségek erejéig Szederjes községében az Elekes Károlynéféle udvarban leendő eszközzésére 1902. évi november hó 5-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legutóbbi ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Sz.-kereszturt, 1902. évi október hó 14. napján.

SZALONTAI ALBERT,
kir. bir. végrehajtó.

Lentermelők figyelmébe.

A székelykereszturi lengyár igazgatósága közhírré teszi, hogy a lenbeváltást a helyiség szűk volta következtében a folyó évre be szüntette. Ujabb lenbeváltást 1903. év február havában fog eszközölni.

Az igazgatóság.

Agrár Takarékpénztár Részvényt.

MAROSVÁSÁRHELYT.

Beízetett alaptőke: Egy millió korona.

Jelzálog kölcsönök.

Jelzálogkölcsönt nyújt az intézet telekkönyvezett birtokra egy első, mint második helyre is. A kölcsönkérvényben, mely bélyegmentesen, egyszerű levélben nyújtandó be, megjelölendő, hogy a kölcsöntkérő mely összegben és hány évre kívánja a kölcsönt felvenni.

Melléklendők:

1. Hitelesített legújabb teljes telekkönyvi másolat.

2. Hitelesített kataszteri birtokiv (a földadó kiténtetésével).

3. Azonossági bizonyítvány és esetleg más okiratok is, melyek a birtok értékének megállapításánál irányadók lehetnek (pl. becslések, adókönyvek, adásvételi, bérleti szerződések, biztosítási kötvények stb.)

Ha az intézet szükségesnek tartja, vagy a kölcsönkérő fél a tényleges érték megállapítása céljából kívánja, hogy a birtokot az intézet saját becsúse által megbecsültesse. A becsú költségei — melyeket a fél előlegezni tartozik — igen mérsékelték.

I. Törlesztéses jelzálog kölcsönök:

50 évig terjedhető törlesztéssel. A félvenként előre fizetendő annuitásban egy a kamatok, mint a kezelési és törlesztési hányad is bennfoglaltatik.

A kölcsöntvevő fizet ez idő szerint évi annuitás fejében kamat és tőketörlesztéssel együtt:

30 éves kölcsönnél 6.80%—7%—ig.

50 „ „ 5.75%—6%—ig.

Az elszámolási árfolyam ez idő szerint 97—98%.

II. Kamatozó jelzálog kölcsönök:

A kölcsönök 15 és 20 évre terjedhető időtartamra adatnak. A kamatok félvenként előre a tőketörlesztések félvenként utólagosan fizetendők. A kamat ez idő szerint 6 1/2%, az elszámolási árfolyam 97—98% százalékos.

III. Betáblázással biztosított váltókölcsönök

a legjutányosabb kamat mellett, 6 hóra terjedhető lejáratral.

Szám 2802—1902. tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az oklándi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szabó István végrehajtónak Pál István és Pál Mihály végrehajtást szenvedők elleni 200 K tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a sz.-udvarhelyi kir. törvényszék (az oklándi kir. járásbíróság) területén lévő Felsőrákos községben fekvő a 93. sz. tlkjkvben A + 159., 160. hr. sz. ingatlan 360 K, 433. hr. sz. ingatlanra 10 K 469. hr. sz. ingatlan 63 K, 473. hr. sz. ingatlan 60 K, 556/2. hr. sz. 2 K, 760. hr. sz. ingatlan 27 K, 905. hr. sz. ingatlan 13 K, 907. hr. sz. ingatlan 12 K, 957. hr. sz. ingatlan 32 K, 1027. hr. sz. ingatlan 93 K, 1219. hr. sz. ingatlan 31 K, 1261/1. hr. sz. ingatlan 36 K, 1363. hr. sz. ingatlan 37 K, 1262/2. hr. sz. ingatlan 36 K, 1488/1. hr. sz. ingatlan 37 K, 1489/2. hr. sz. ingatlan 37 K, 1819. hr. sz. ingatlan 10 K, 2152. hr. sz. ingatlan 32 K, 2433. hr. sz. ingatlan 19 K, 2438. hr. sz. ingatlanra 105 K, 2498. hr. sz. ingatlan 5 K, 2598. hr. sz. ingatlan 77 K, 2838. hr. sz. ingatlan 1 K, 2958. hr. sz. ingatlan 3 K, 3024. hr. sz. ingatlan 15 K, 3195. hr. sz. ingatlan 26 K, 3121., 3213. hr. sz. ingatlanok 75 K, 3262. hr. sz. ingatlan 21 K, 3284. hr. sz. ingatlan 17 K, 3297. hr. sz. ingatlan 7 K, 3389. hr. sz. ingatlan 32 K, 3822/4. hr.

sz. ingatlan 25 K, a 246. sz. t.ljvben foglalt A 1788. hr. sz. ingatlanra 38 K, a 262. sz. t.ljvben foglalt A 3821. hr. sz. ingatlanra 97 K, a 641. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt A 3524. 3525. 1. hr. sz. ingatlanokra 39 K, 3529., 3530. 1. hr. sz. ingatlanokra 145 K, 3611., 3612. 1. hr. sz. ingatlanokra 40 K, 3700., 3701. 1. hr. sz. ingatlanokra 128 K, 3765., 3766. 1. hr. sz. ingatlanokra 534 koronában megállapított kikiáltási árban elrendelte és pedig a 96. és 262. sz. telekjegyzőkönyvekben özv. Pető Ferenczné Márk Anna javára, a 246. sz. t.ljvben özv. Fitori F. Jánosné Pál Anna javára, a 641. sz. t.ljvben özv. Andorkó Andrásné Fitori Pál Róza javára bekebelezett élet-hosszsiglani haszonélvezeti jogok fenntartása mellett és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi november hó 14-ik napján délelőtti 9 órákor Felsőrákos községázaánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsáranak 10 százalékát készpénzben, vagy 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró, mint t.lkvi hatóságtól. Oklándon, 1902. augusztus hó 9-én.

VERTÁN,
kir. járásbíró.

Egy Hallwood
fizetőpénztár „öt”
más gyártmányu
fizetőpénztárt
helyettesít.

Ön is tudja meg,

hogy a The Hallwood Cash Register Company által Amerikában gyártott fizetőpénztárak a legtükételesebbek és ez időszertint a legjobbak a világon,

merta The Hallwood fizetőpénztárnál elérhető, hogy a főnök egy pillanattal alatt, egy tekintésre megláthatja, hány Receptért fizető vevője és azoktól végösszegeben mennyi bevétele volt, ugyanakkor azt is látja, hogy hány vevőjének összesen mennyiért adott el kézi eladást, valamint megtudhatja, hogy különlegességért, vagy saját különlegességért hány vevője és azoktól összesen mennyi volt a be-

vétele. Végül óhajra még egy ötödik végösszegező is áll rendelkezésre, mely egy külön a körülményekhez mérten bármire alkalmazható.

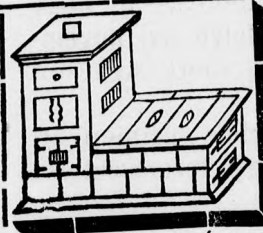
Tehát elvitázhatlan, hogy a The Hallwood-féle fizető pénztár, a mely „öt” műveletet végez, „öt” más gyártmányu fizetőpénztárral ér fel, minthogy ezeknek csak egy összegezőjük van és így csak egy művelet forgalmát összegezik.

THE HALLWOOD
CASH REGISTER CO
BUDAPEST, VI., DALSZINHÁZ-UTCZA 10.

Egy Hallwood
fizetőpénztár „öt”
más gyártmányu
fizetőpénztárt
helyettesít.

Legjobb
a világon.

Legjobb
a világon.

PAPP ZAKOR
ENDRE
VASKERESKEDÉSE
Az „Arany Kaszá”-hoz
SZÉKELYUDVARHELYT.

Van szerencsém egy a helybeli, mint vidéki közönség igen becses figyelmét felhívni dusan berendezett

vaskereskedésemre.

Nagy raktárt tartok mindennemű legjobb minőségű rudvasakban, főző és melegítő kályhákban, épület- és butorvasalás, konyhaberendezési cikkek, mindennemű szerszámok legjobb acélból, gondosan készített váltóékekben. — Legjutányosabb ár és pontos kiszolgálás mellett eszközölk. — Szíves pártfogást kérve, jegyzek PAPP ZAKOR ENDRE vaskereskedése az „Arany Kaszá” hoz.

Uj!

Hazai gyártmány!

Elismerő

oklevéllel kitüntetve!

Hazafias kötelese-
ségünk pártolni
5% és az EMKE javára!
5% az EMKE javára!

EMKE
TÉNTA
EMKE
Pecsétviasz!

Felülmul minden gyártmányt!
Fölöslegessé teszi az eddig használt külföldi készítményeket!

Eredeti friss töltésben és csomagolásban Székelyudvarhelyt egyedül:
BETEGH PÁL könyv-, papír-, író- és rajz-
szerkereskedésében kapható.

Legolcsóbb, mert legjobb!

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.
Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

Allein echter Balsam
aus der
A. Thierry in Pregradada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. [Ez: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legregibb bajokat. 2. Kiténő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggatásokat a testben. 5. Szelíden mozditja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az átvégységet s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűfögést, a szájnak s a gyomornak büzeit. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, megfagyott s megégett tagokra ruh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szaggatást, köszvényi, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kartonokban Ausztria-Magyarország minden postafőállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel Sztéküldés csak előfizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatása, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetően. A valódi centifólium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-evesedéseknél, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, száalka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgüles, a lábnak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülsü hamisítások vevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyem és ezégem: Thierr (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredményel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatáskülsü gynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olesó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlében kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógytár” Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógytárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógytárban és Bécsben Hradi L. gyógytárban.

Unghváry László
 (Czegledi) 300 holdas bor-
 termő szőlőtelepének, továbbá
 gyümölcs- és szőlőiskolájának
 árjegyzéke megjelent, hol 5 krajczár-
 tól fellelé nemes csemeték, 2 forinttól
 fellelé sima és gyökeres szőlővesszők,
 továbbá. — 10-18 forinttól fellelé saját-
 termésű rendkívül finom újborkap-
 hatók Ezenkívül mindenféle gyümölcsfa-
 vadoncz, akác- és gleditschia-csemeték.
 Tessék árjegyzéket (borról is)
 kérni.

BALÁSSY IGNÁCZ
 mészáros és hentes üzlele
 Székelyudvarhely, Kossuth-utca, a „Buda-
 pest”-szálloda átellenében.

Van szerencsém a n. é. közönség
 becses tudomására hozni, hogy a
 Kossuth-utczában (a Budapest szálloda át-
 ellenében) a mai kor legkényesebb igényei-
 nek is teljesen megfelelően berendezett

MÉSZÁROS ÉS HENTESÜZLETEM

van, a hol naponta friss kolbász,
 virsli, pariser, kassai és szebeni fel-
 vágottak, lengyelkolbász, szafaladé
 stb. kapható. Ezenkívül friss marha-, borju- és
 sertéshusok szolgáltatnak ki a legpontosabban.

Marhahusnak kilója 36 krajczár.

**KADAR-
 ÜZLETEM**

van szerencsém a n. é. közönség szí-
 ves figyelmébe ajánlani. — **Raktáron**
 tartok: boroshordókat, fenyőkádákat,
 csobreket, kártyákat és dezsákat. — El-
 vállalom gyári, raktár- és pinceberen-
 dezéseket pontos és szolid kivitelben.
 — Javításokat gyorsan és olcsón tel-
 jesítek. — Hordók hitelesítését is el-
 vállalom. — Szíves pártfogást kérve,
 vagyok kész szolgálattal:

Magyari István,
 kádár-mester.

„KEGYELET”
 disztemetkezési intézet
 Székely-Udvarhelyt, a Fötéren,
Barcsay Károly
 divatüzletével egybekötve.

Temetkezéseket úgy helyben, mint
 vidéken legpontosabban, a legegyszerűbb-
 től a legdiszesebb kivitelig eszközöl.
 Templomok, kápolnák és termek,
 sőt egész udvarok gyászbononását is el-
 vállalja. Hullákat exhumáltat s bárhonnán
 elszállítat. Raktárt tart fa- és ércz-
 koporsókból, szemfödleket- párnák-, sza-
 lagok- és egyéb gyászkezelékekkel miu-
 dig nagy választékot. Új gyászkezelési
 fényes felszerelésekkel, testőrök s az
 összes temetési személyzet ruházata tel-
 jesen magyar. Főelvé: olcsó és pontos
 kiszolgálás. 27-52.

Sz. 7655-902. szb

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye székelykereszturi járáshoz tartozó és megüresedett
 nagysolymosi körhábai állás betöltésére pályázatot nyitok azon felhívással, hogy
 kik ezen állást elnyerni óhajtnak, folyamodványaikat felszerelve **folyó évi novem-
 ber hó 15-ig** az alólirt főszolgabíróhoz annál is inkább adják be, mert a későn
 érkezett folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Javadalmazás: 1. Rendes fizetés évi 100 korona. 2. Lakbér czímen 40
 korona és 3. Minden szülési közreműködésért 2 korona díj, avagy természetben
 egy véka jó minőségű gabona.

Székelykeresztur, 1902. évi szeptember hó 17-én.

GÁLFFY KÁLMÁN
 főszolgabíró.

**A Richter-féle
 LINIMENTUM CAPS. COMP.
 Horgony-Pain-Expeller**

egy régi kipróbált háziszert, amely már több
 mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül al-
 kalmaztatik köszvénynek, csúszás és meghüleséknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásár-
 láskor óvatosak legyünk és csakis
 eredeti üvegekben dobozokban a „Horgony”
 védjeggyel és a „Richter” cégjeljegyzéssel
 fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban
 a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár:
Török József, gyógyszerésznél
 Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
 csász. és kir. udvari szállítók.
 Rudolstadt.

Clayton & Shuttleworth
 Václav-körút
 Budapest 63. sz.
 mezőgazdasági gépjáratások
 által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gözcséplőgép-készletek
 továbbá járgány-cséplőgépek, löhère-csépők, tisztító-rostát, konkolyosót, kaszáló- és arató-
 gépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill”
 legjobb sorvetőgépek,
 szecskavágók, répvágók,
 knokortse-morzsolók,
 darálóok, őrlő-malmok,
 egyetemes acél-akák.

2- és 3-vanuk és minden egyéb gazdasági gépek

*Készletes árjegyzékek kivá-
 natra ingyen és bérmentve
 küldetnek.*

Lincoln-i törzsgyárunk avilág legnagyobb
 locomobil- és cséplőgép-gyára.

**Iskolahegedük
 és hegedűfelszerelések**
 nagy választékban és olcsón kaphatók
BETEGH PÁL könyv-, papír-, író- és rajz-
 szerkeszkedésében Székelyudvarhelyt.

**FRANKLIN-JÁRSULAT
 KIADASA**

**MAGYAR
 REMEKIROK**

55 KÖTET

**SHAKSPERE
 ÖSSZES SZINMŰVEI**

6 KÖTET

**ÁRUK EGYÜTT:
 240 KORONA**

**KÜLÖN:
 Magyar Remekírók 220 kor.
 Shakspere 30 kor.**

Most jelent meg a II. sorozat!
 TARTALMA:
 Arany János munkái II. kötet.
 Sajtó alá rendezte és bevezetést ellátta
 Riedl Frigyes.
 Kossuth Lajos munkáiból.
 Sajtó alá rendezte és bevezetést ellátta
 Kossuth János.
 Reviczky Gyula összes köl-
 lemezei. Sajtó alá rendezte és beve-
 zetést ellátta Koröda Pál.
 Szilágyi Ede színműveit költ.
 Sajtó alá rendezte és bevezetést ellátta
 Bauer József.
 Vörösmarty Mihály munkái II.
 Sajtó alá rendezte és bevezetést ellátta
 Gyöngy Pál.

Az öt kötetből álló első sorozat tartalma:
 Arany János munkái I.
 Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.
 Vörösmarty munkái I.
 Sajtó alá rendezte Gyöngy Pál.
 Tompa Mihály munkái I.
 Sajtó alá rendezte Lányi József.
 Garay János munkái.
 Sajtó alá rendezte Ferenczy Zoltán.
 Csiky Gergely színművei.
 Sajtó alá rendezte Tóthmérész Károly.

Minden könyvtársorban kapható.